

**ԻՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄՈԴԵԼԻ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՄԱՆ
ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ**

ԱԼԻՈՒԵԶԱ ՇԱՐԻՖԻ ՅԱԶԴԻ, ՄԱՐԻԱ ԶԱՍԼԱՎՍԿԱՅԱ

Հասարակական զարգացման օրինաչափությունները և արդյունավետ զարգացման չափանիշների սահմանումը, ինչպես նաև դրանց մեկնաբանումը ժամանակակից հասարակական գիտությունների համատեքստում, կարևոր և արդիական խնդիրներ են համարվում: 20-րդ դարի վերջին և 21-րդ դարի սկզբին տարբեր հասարակությունների ըմբռնման, բացատրության և վերլուծության համար սոցիոլոգների համար մի նոր հեռանկար բացվեց՝ պայմանավորված արագ փոփոխվող աշխարհում տեղի ունեցող իրողություններով:

Առաջ եկան մի շարք տեսություններ, որոնց հիմքում դրված էին զարգացած արևմտյան երկրների զարգացման օրինաչափությունները: Ի հայտ եկան նոր գիտություններ և ուսմունքներ, որոնցից յուրաքանչյուրը փորձում էր հասկանալ և ըմբռնել արդիականության էությունը յուրովի: Այս գիտությունների թվում հատկապես սոցիոլոգիան դառնում է ժամանակակից մի գիտություն, որի հիմնական խնդիրներից մեկն է արդիականացման ըմբռնումը: Աշխարհի, մարդու և ստեղծված պայմանների արդիականացումը գրավում է հասարակագետների ուշադրությունը: Այնպիսի մտավորականներ, ինչպիսիք են Է.Դյուրքեյմը, Մ.Վեբերը և Գ.Զիմմելը, աշխատում են առաջ եկած իրողությունների ոլորտում, և նրանցից յուրաքանչյուրը որոշակի տեսանկյունից է բացատրում այն: Արդիականության քննարկումը լայնածավալ խնդիր է, որի առանձնահատկություններից մեկը հենց արդիականության շուրջ առաջ եկած բազմաթիվ մեկնաբանություններն ու պարզաբանումներն են: Հիրավի, ինչ է արդիականությունը:

Ըստ Է.Գիդդենսի՝ արդիականության իմաստն ավելի ճիշտ ըմբռնելու և բացահայտելու համար առաջին փուլում պետք է դիտարկել այն հասարակական կառույցները և կենսակերպերը, որոնք ի հայտ են եկել Եվրոպայում 17-րդ դարից հետո, տարածվել և գրավել են մարդկանց ուշադրությունը¹:

¹ **Giddens, Anthony**, The Consequences of Modernity, Cambridge, 1990, p. 61.

Ժամանակակից քաղաքակրթությունները, բախվելով արդիականությանը, փորձում են պարզել, հասկանալ և ըմբռնել դրա բնույթն ու էությունը: Ահա այս պայմաններում էր, որ առաջ եկան բազմաթիվ տարաբնույթ բացատրություններ, մեկնաբանություններ, իրարամերժ մոտեցումներ, մշակութային բախումներ, բողոքի և քննադատության ալիքներ: Արդիականացման ոլորտն ուսումնասիրողներից շատերը, հստակ չունենալով այդ երևույթի սահմանումը, հանդես էին գալիս սեփական սուբյեկտիվ դատողություններով, որոնք էլ ձևավորում էին արդիականացման շուրջը ձևավորվող մթնոլորտը: Մեկնաբանությունները, դատողությունները, տեսակետներն ու ըմբռնումները տարբեր էին: Ահա նրանցից մի քանիսը.

-Արդիականացումը նշանակում է աշխարհի ինստիտուցիոնալ մեկնաբանում: Այս դեպքում կարևորվում, նկատի են առնվում աշխարհի ինստիտուցիոնալ եզրույթը և այդ հասարակական ինստիտուտների դերը ժամանակակից աշխարհում²:

-Ժամանակակից աշխարհի մասին մարդկանց ըմբռնումը և մեկնաբանությունը ևս արդիականություն են համարվում: Այդ պատճառով է, որ արդիականությունը որոշակի խնդրի չի լինելու և չի պատկանում մի որոշակի աշխարհի: Որտեղ որ առկա է ժամանակակից աշխարհից մի մասնիկ, հնարավոր է, որ իմաստային առումով ի հայտ գա արդիականությունը³:

-Արդիականացում ասելով հասկանում ենք այն, ինչը որ ժամանակակից մարդն ավելի լավ ապրելու և անցյալից տարբեր լինելու նպատակով ստեղծել է իր շրջակա միջավայրում և նվիրվել դրան⁴:

-Արդիականացում են համարվում այն պայմանները, որոնք նպատակադրված են հասարակական հարաբերություններին, կառույցներին, մշակույթին և արժեքներին, սպասելիքներին, տագնաալներին, քաոսին, պարտականություններին, մարտահրավերներին ու հաղթանակներին⁵:

Ժամանակակից սոցիոլոգիան տալիս է այդ բարդ խնդրի իր մեկնաբանությունները:

Արդիականացման մոտեցումը մեկնաբանում է հասարակությունների

² **Bernstein, H.**, Modernization theory and the sociological study of development, Journal of Development Studies, 1971, p. 143.

³ Նույն տեղում, էջ 148:

⁴ **McGuigan, Jim.**, Modernity and postmodern culture, McGraw-Hill International, 2006, p. 126.

⁵ Նույն տեղում, էջ 189:

զարգացման օրինաչափությունները՝ ավանդական հասարակությունից անցումը դեպի արդիական հասարակություն (modern society): Ըստ արդիականացման ժամանակակից տեսությունների՝ ավանդական և արդիական հասարակությունների հիմնական տարբերությունը դեպի նորարարությունը հասարակության կողմնորոշման մեջ է: Արդիականության մեջ մի շարք բաղադրիչներ հարատև են, այդ թվում՝ աճը, զարգացումը, որոնումը, փոփոխությունը, հարստության և իմաստության կուտակումը, քառսը, անէացումը և այլն: Տեսության շրջանակներում վերհանվել են նաև արդիական հասարակության մի շարք այլ բնութագրեր, որոնց շարքում են հասարակական կյանքի աշխարհիկությունը, առաջադեմ զարգացման դրսևորումը, առանձնացված անհատականացումը, դեպի ինստրումենտալ արժեքներ կողմնորոշվածությունը, զանգվածային կրթությունը, մարդկանց հոգեբանական առանձնահատկությունները՝ ուղղված դեպի ակտիվ գործունեությունը, տեխնոլոգիական նորարարությունները և այլն: Այսպիսով, տեսականորեն տարանջատելով «ավանդական» և «արդիական» հասարակություններ հասկացությունները, կարելի է փաստել, որ ավանդական հասարակությունից դեպի արդիական հասարակություն անցումը, ըստ էության, արմատապես փոխում է հասարակության հիմնական սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական բնութագրիչները: Սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ ավանդույթը արդիականության ուժերի ճնշման տակ այնուամենայնիվ չէր զիջում իր դիրքերը՝ չնայած այն հանգամանքին, որ գրեթե բոլոր տեսական մոտեցումները գուշակում էին հակառակը: Փաստորեն, ավանդույթը բացահայտեց հարմարվողականության լուրջ ներուժը՝ ծնելով արդիականացման յուրահատուկ ազգային ձևեր: Այդ մտքի հիմնավորումները տրվեցին մի շարք գիտնականների աշխատանքներում, որտեղ նկարագրվում է, թե ինչպես են ավանդական ինստիտուտները և հասարակական սոցիալական խմբերը վերակազմակերպվելով արդյունավետ հարմարվում փոփոխվող պայմաններին⁶:

Դա բերում է այն եզրահանգման, որ այդպիսի անցումը չի կարող չլինել խնդրահարույց և կարող է լուրջ լարվածություն, զիջումներ և զոհեր պահանջել: Ակնհայտ է դառնում այն գաղափարը, որ անհրաժեշտ է հաղթահարել արդիականացման պարզունակ մեկնաբանությունները՝ որպես հասարակությունների զարգացման ուղիղ ճանապարհ: Այսպիսով, սոցիոլոգիայում գոյություն ունե-

⁶ Inglehart, R., Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies, Princeton Univer. Press, 1997, p. 103.

ցող արդիականացման մի շարք պարզունակ մոդելները, որոնց հիմքում ընկած է այն գաղափարը, թե Արևմուտքը հանդես է գալիս որպես վառ օրինակ, որին անհրաժեշտ է հասնել (ավելի ճշգրիտ՝ վեստերնիզացիան, այսուհետև՝ հասնող արդիականացման մոդելը), պահանջում են լուրջ վերաիմաստավորում:

Առաջ են գալիս նոր գաղափարներ և տեսություններ վերը նշված խնդրի վերաբերյալ: Այդ տեսությունների շարքում են այնպիսի տեսություններ, ինչպիսիք են՝ հետարդիականացման տեսությունը, տրանզիտոլոգիան, «կայուն զարգացման» տեսությունը, ազգային արդիականացման մոդելները և այլն: Այդ վերջին մոդելն առավել նպատակահարմար է վերլուծել՝ *իրանական հասարակության զարգացման մոդելը հասկանալու և մեկնաբանելու համար*:

Արդիականացման ազգային մոդելի մոտեցման հիմքում ընկած է ազգային պետության կարիքներին և շահերին համապատասխանող զարգացման գաղափարը: Փաստորեն արդիականացման դասական տեսություններում ընկած է այն գաղափարը, որը վերաբերում է արևմտյան արժեհամակարգին և դիրքորոշումներին, որը համահունչ է մարդկանց ինքնության փոփոխմանը: Այսինքն՝ առօրյայում ոչ արևմտյան հասարակության ներկայացուցիչը իր սովորական կյանքի պայմաններում պետք է գործի այնպես, ինչպես ամերիկացին կամ եվրոպացին: Սակայն արևմտյան ինքնության պայմաններում գոյություն ունեն առանձնահատուկ բարոյական և իրավական նորմեր, որոնք կարող են բացակայել մեկ այլ հասարակությունում: Ասիական մի շարք երկրների փորձը ցույց է տվել, որ զարգացման փոփոխություններն աշխարհում կարող են իրականացվել ոչ այնքան ռադիկալ հակաավանդույթային ուղղվածությամբ: Որպես օրինակ կարող է հանդես գալ Ճապոնիայի, Չինաստանի, Թուրքիայի և այլ ասիական երկրների զարգացման փորձը: Ստացվում է, որ նոր պայմաններում, որտեղ մեծ դեր են խաղում գլոբալացման գործընթացները, Արևմուտքը, որն իր հերթին լուրջ փոփոխություններ է կրում, չի կարող մնալ միակ համընդհանուր զարգացման նմուշ: Փաստորեն յուրաքանչյուր հասարակություն ինքը պետք է որոշի, թե արդիականացման որ տեսակն է առավել նպատակահարմար իր արդյունավետ զարգացման համար: Այսպիսով, առաջանում է «մոդեռնիստների» բազմությունը, որոնք ստեղծվում են տեղային մակարդակներում⁷: Բազմաթիվ «մոդեռնիստական» և ազգային արդիականացման

⁷ Inglehart, R., Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies, Princeton University Press, 1997, p. 58.

մոդելների նոր հայեցակարգերը ժխտում են համընդհանուր նմուշի առկայությունը՝ օրինաչափական դիտարկելով տարբեր երկրների արդիականացման մոդելների տարբերությունները⁷:

Այս համատեքստում ժամանակակից իրանական աշխարհին առաջարկվող ըմբռնումն այն ճանապարհներից մեկն է, որը մեզ տանում է դեպի տարբեր և հակասական կարծիքների խորքերը: Այսպիսով, նշելու համար, թե արդյոք իրանական հասարակությունը նույնպես արդիականություն ունի և ժամանակակից աշխարհի մաս է կազմում, անհրաժեշտ է դիտարկել հասարակության և՛ ներքին, և՛ արտաքին շերտերը, պայմանները, իրավիճակներն ու գործոնները: Այսպիսով, ուսումնասիրելով, թե իրականում ինչ է իրանական հասարակությունը, և թե որ ուղիով է նպատակահարմար տանել նրա զարգացումը, գոյություն ունեն բազմաթիվ մոտեցումներ, որոնց թվում են ներքոնշյալ հայեցակարգերը.

1) Առաջին հայացքն ավանդական ճախակողմյանների դատողությունն է Իրանի վերաբերյալ: Ավանդական ճախակողմյանները նշում են, որ Իրանում բացակայում են քաղաքացիական հասարակությունը և դրա բաղադրիչները, և որ Իրանն ավանդական երկիր է: Ըստ այս տեսանկյան կողմնակիցների՝ ճիշտ չի համարվում խոսել Իրանի մոդեռն հասարակության մասին: Նրանք առաջադրում են այնպիսի ուղենիշներ և մեխանիզմներ՝ իրանական հասարակությունը ներկայացնելով որպես ավանդական: Իրանի վերաբերյալ հիշյալ հայացքի ամենահիմնական տեսակետը մշակութային-հասարակական հետամնացությունն է համարվում, որի արմատները և հիմքերը բռնատիրության գերակայման հանգամանքն են իրանական քաղաքական և հասարակական կառույցի վրա: Ուրեմն ավելի լավ է Իրանի քաղաքական համակարգի մասին խոսել՝ պետության առանցքային դերը շեշտելով⁸:

2) Երկրորդ հայացքը այսպես կոչված «լուսամիտ և երազկոտ» հայացքն է, որի հետևորդներն իրենց շրջապատող իրականության վրա ավելի քիչ ուշադրություն են սևեռում, այդ թվում և Իրանի պատմության: Հիմնականում ուշադրությունը կենտրոնացված է արևմտյան մտքի հոսքի հոլովոյթին, այն, ինչ հիմնականում տեղի է ունեցել Եվրոպայում: Երազկոտ լուսամիտները խոսում են Իրանում առկա արևմտյան աշխարհին վերաբերող գաղափարների, կերպարների, դեպքերի և իրադարձությունների մասին: Իրանական հասարակությանը բնութագրելու համար վերջիններս խոսում են ժամանակակից,

⁸ Eisenstadt S. N. Multiple Modernities // Daedalus. Winter 2000. Vol. 29, № 1. p. 3-29.

իմաստուն և բարոյական մարդու մասին: Նրանց կարծիքով իրանական հասարակությունը մեկնաբանվում է իրանցի ժամանակակից մարդու միջոցով, ով բավականին գաղափարապաշտ է:

3) Երրորդ հայացքը արդիականության նկատմամբ գերատեսչական և վարչական հայացքն է, որը կարելի է անվանել «աջակողմյան վերակառուցում»: Իրանի հասարակությունում առանցքային են համարվում արդի հասարակական ինստիտուտները: Հետևաբար, այս հայացքի շրջանակներում ցանկալի արդիականացումը մարդկանց ճշգրիտ զետեղումն է նոր հասարակական ինստիտուտներում:

4) Չորրորդ հայացքը հասարակագիտական հայացքն է, որտեղ շեշտը դրվում է իրանական հասարակություն այն հասկացության վրա, որը հիմնվել է մարդկանց, ինստիտուտների, կառույցների և դրանց միջև առկա փոխառնչությունների հիման վրա: Պայմանները լիարժեք և համընդհանուր չեն, այլ մի տեսակ անցնող, կախյալ, թերի, կիսաժամանակակից, կիսաավանդական և վերջապես բաղադրական են: Իրանական ժամանակակից հասարակության մեկնաբանությունը հիմնված է հասարակությունում ժամանակակից մարդու և հասարակական ինստիտուտների ու կառույցների վերլուծությունների վրա:

Այսպիսով, առաջ է գալիս այն հարցադրումը, թե որն է իրանական արդիականացումը: Արդյոք այն արևմտյան արդիականացման ձևերից մեկն է, թե՞ իրանական և արևմտյան արդիականացման պայմանների զուգորդված և փոխառնչվող գործառույթների արդյունքը: Արդյոք այդ արդիականացումը ձեռքբերված խնդիր է և ինչպիսի՞ առանձնահատկություններ է ստացել:

Անդրադառնալով արդիականացման տեսական կառուցվածքին՝ հարկ է նշել, որ արդիականացվող հասարակություններն օժտված են մի շարք փոխկապակցված բնութագրերով, որոնք հաճախ դիտարկվում են որպես տնտեսական, քաղաքական, սոցիալական և մշակութային արդիականացման առանձին գործընթացներ: Եթե տնտեսության համար հիմնական ցուցանիշն աճն է, ապա քաղաքականության համար, ըստ որոշ գիտնականների, կայունությունը: Օրինակ՝ Ա.Հանթինգտոնը շեշտադրում է հասարակական կազմակերպվածությունը, կարգուկանոնը, «ուժեղ» քաղաքական ղեկիմը լեգիտիմ իշխող կուսակցության հետ, որոնք կարող են սաստել և զսպել ապակայունացման միտումները հասարակության մեջ⁹:

⁹ **Huntington S. P.**, The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. N. Y., 1996, p. 75.

Անդրադառնալով իրանական հասարակության առանձնահատկություններին՝ նշենք, որ, ըստ հասարակության հինգ հիմնական ինստիտուտների (տնտեսություն, քաղաքականություն, կրոն, կրթություն և ընտանիք) գործողությունների, առաջին չորս ինստիտուտները կառավարվում և ծրագրվում են պետության կողմից: Նկատի ունենալով պետության գաղափարական և դավանական բնույթը և այն, որ արդիականացման ուսուցումները որոշ առումներով հակասում են իրանական դավանանքի հիմքերին, պետք է նկատել, որ տասնամյակների ընթացքում պետությունն աշխատել է կրոնից բխած գաղափարները փոխարինել վերոհիշյալ ինստիտուտներից բխած արդիականացման գաղափարներով: Ընտանիքի ինստիտուտը միակն է, որի համար պետությունն անգոր է եղել անմիջականորեն իրագործելու վերոհիշյալ մոտեցումը և նպատակը:

Այսպիսով, անդրադառնալով արդիականացման տիպաբանությանը, ըստ աղբյուրների, կարող ենք եզրակացնել, որ իրանական արդիականացումն ի վերջո ուղղված է դեպի, այսպես կոչված, *օրգանական* արդիականացումը: Այսինքն՝ *օրգանական* արդիականացումն իրականացվում է էնդոգեն (ներքին) գործոնների շնորհիվ, այն սկսվում է միկրո մակարդակից, այնուհետև անցնում մեզո (ինստիտուցիոնալ) մակարդակի: Ի տարբերություն օրգանականի, *ոչ օրգանական* արդիականացումը սկսվում է արտաքին գործոնների ազդեցությունից և ազդում է առաջին հերթին քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունների վրա, իսկ հետո միայն մշակութային: Պետք է նշել, որ իրանական իշխանությունը լուրջ ջանքեր է գործադրում տնտեսական և տեխնոլոգիական աճը խթանելու համար: Այդ առումով հավանաբար կարելի է խոսել տնտեսական արդիականացման իրանական մոդելի մասին, որպես շուկայական մոդելի՝ կողմնորոշված դեպի սոցիալական արդարությունը: Սակայն խոսել նոր՝ եվրոպական մոդելից որակապես տարբերվող իրանական արդիականացման մոդելի մասին տնտեսության և սոցիալական քաղաքականության մեջ գրեթե ոչ մի լուրջ հիմք չկա: Ինչ վերաբերում է քաղաքական արդիականացմանը, ապա իշխանության ստեղծած կառուցվածքը թույլ է տալիս հոգևորականությանը պահպանել իրենց առաջատար դիրքերն իշխանության մեջ և այդ ոլորտում չի նպաստում առաջընթացին, չնայած ապահովում է երկրի կայունությունը:

Այսօր արդիականացման ներթափանցման հիմնական ճանապարհը, ելակետը և դրա մտքի տարածման սկիզբը Իրանում ընտանիքի ինստիտուտն է: Միջին խավին պատկանող և քաղաքում բնակվող ընտանիքների մեծ մասը,

անկախ բոլոր իրավական խնդիրներից, իրենց ընտանիքի ներքին և արտաքին հարաբերությունները սկսում են հիմնել մոդեռն մտածելակերպի առանձնահատկությունների վրա: Վերջին տասնամյակների ընթացքում հասարակական, տնտեսական և մշակութային տարբեր պատճառներով ակնհայտ աճել է իգական սեռի ուսանողների և աշակերտների թիվը արական սեռի համեմատությամբ: Վերջին տասը տարիների ընթացքում Իրանի համալսարանների ուսանողների 67%-ը իգական սեռի ներկայացուցիչներ են: Բարձրագույն կրթությամբ կանանց 67.7%-ը ունի արդիականության բարձր մակարդակ, և ուսումնառության տարիների աճի հետ մեկտեղ մեծանում է նաև արդիականության ընկալման և փոխանցման աստիճանը: Միաժամանակ անձի սոցիալական կարգավիճակը և արդիականության փոխանցումը զգալիորեն կապված են միմյանց հետ: Արդյունքում այսօր Իրանում նոր սերնդի մեջ առնչվում ենք նոր ընտանիքների հետ, որտեղ տղամարդկանց և կանանց միջև առկա է կրթության մակարդակի, արդիականության և արդիականացման մասին իրազեկման անհավասարություն՝ հօգուտ կանանց՝ որպես արդիականության արժեքների փոխանցողների և կուտակողների¹⁰:

Այսպիսով, կարող ենք եզրակացնել, որ իրանական արդիականությունը համալիր բարդ խնդիր է: Այն իրականացված, իրական, տեսանելի և մտային խնդիր է՝ իր որոշակի տեսքով և կաղապարով, սակայն տձև: Այդ տձևությունը սկիզբ է առնում նրա պայմաններից և չափսերից: Սա ավելի շուտ նշանակում է ընդունել իրանական արդիականությունը, քան դրա ոչնչացումը: Իրանական արդիականությունը չնայած իրական է, սակայն տատանումների, տագնապների, քաոսի և իր թուլությունների պատճառով ամեն պահ փլուզման եզրին է գտնվում: Սակայն հիմք ունենալով դրա օրգանական բնույթը և հասարակական միկրո մակարդակում առկա հստակեցված այն սոցիալական խմբերը, որոնք հանդես են գալիս որպես արդիականացման կուտակողներ և փոխանցողներ, արդիականացումն Իրանում, այնուամենայնիվ, երբեք ամբողջովին չի փլուզվի, այլ կպահպանի զարգացման միտումները: Դրա հետ մեկտեղ իրանական արդիականացումն աշխատում է տարբեր ձևեր ձեռք բերել, այն փոփոխվում և հոլովվում է: Ամփոփելով վերը շարադրվածը՝ կարող ենք եզրակացնել, որ ի վերջո իրանական արդիականությունը երեք ինստիտուտների համագործակցության արդյունք է, որի գլխավոր առանցքը կազմում են

¹⁰ **Azimi H.**, Strategy and development: modernity and women, Tehran: Hamshahri, 2011, p. 79.

կրոնը, պետությունը և ընտանիքը: Ավելին, Իրանում արդիականության և արդիականացման առանձնահատկությունները հասկանալու համար առանցքային դերակատարություն ունի ընտանիքի ինստիտուտը, իսկ արդիականացման կուտակման և փոխանցման հիմնական խումբը բարձրագույն կրթություն ստացող և ստացած իգական սեռի ներկայացուցիչներ են:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Իրանական արդիականությունը երեք ինստիտուտների համագործակցության արդյունք է, դրանք են՝ կրոնը, պետությունը և ընտանիքը: Իրանում արդիականության և արդիականացման առանձնահատկությունները հասկանալու համար հարկավոր է դիտարկել ընտանիքի ինստիտուտը: Արդիականացման հիմնական խումբը բարձրագույն կրթություն ստացող և ստացած իգական սեռի ներկայացուցիչներն են, որոնք հասարակության մեջ մեծ կշիռ ունեն:

Բանալի բաներ - արդիականացում, իրանական հասարակություն, արդիականացման տեսություն, մոդել, իրանցի կանայք, զարգացում, կրթություն, ընտանիքի ինստիտուտ:

СПЕЦИФИКА МОДЕРНИЗАЦИИ МОДЕЛИ ИРАНСКОГО ОБЩЕСТВА В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ МОДЕРНИЗАЦИИ

АЛИРЕЗА ШАРАФИ ЯЗДИ, МАРИЯ ЗАСЛАВСКАЯ

Модернизация иранского общества основана на взаимодействии трех сфер, которыми являются религия, государство и семья. Для того, чтобы понять особенности современности и модернизации в Иране, необходимо рассмотреть институт семьи. Основной группой модернизации рассматриваются женщины, которые получили и получают высшее образование и имеют значительное влияние в обществе.

Ключевые слова - модернизация, иранское общество, теория модернизации, модель, иранские женщины, развитие, образование, институт семьи.

THE SPECIFICS OF THE IRANIAN SOCIETY'S MODEL OF MODERNIZATION

ALIREZA SHARIFI YAZDI, MARIA ZASLAVSKAYA

Iranian modernization is based on the cooperation of three main institutions: religion, state and family. The institution of the Iranian family must be substantially considered in order to understand the features of modernity and modernization in Iran. Females enrolled in higher education and university graduates have active roles in the modernizing processes and they also exert great influence over Iranian society.

Key words - modernization, Iranian society, the theory of modernization, model, Iranian women, development, education, the institution of family.